

Mikolajczyk avslører terroren i Polen. D

Diktatorene tør aldri gå fritt ute blant folket.

Aftenposten intervjuer den polske bondeleder.

London, 4. november.

Spesialtelegram til Aftenposten.
(Roald Nerdrum). I tilslutning til pressekonferansen i går ettermiddag mottok tidligere statsminister Mikolajczyk Deres korrespondent til et eksklusivt intervju i sitt hjem i Kenton utenfor London i dag. Mikolajczyk's sønn viste meg veien inn til den berømte statsmann som inn tar formiddagste i stuen. Han byr meg straks av fru Mikolajczyks hjemmebakke polske småkaker. På peisen spraker det lystig i store vedkubber.

— Hva mener De om den videre utvikling bak jernteppet, spør jeg Mikolajczyk.

— Etter de erfaringer jeg har gjort i løpet av to og et halvt år i Polen, er jeg overbevist om at Kreml har til hensikt å tilintetgjøre alt som smaker av demokrati. Og det er en farlig illusjon å tro at denne prosess vil stanse med den kommunistiske ensretting i de områder som Sovjet-Russland direkte og indirekte behersker. Demokratiet i hele verden er truet. Lykkes det kommunistene å slokke den frihetsflamme som ennå blusser i alle landene i Øst-Europa, så begynner straks etappe nummer to.

Folk i Vest-Europa er ikke på det rene med kommunistenes taktikk og arbeidsmetoder, sier Mikolajczyk. Man tror det bare dreier seg om å forby politisk virksomhet og undertrykke folket med terror og hemmelig politi. Det er bare begynnelsen. Det er en alminnelig senkning av levestandarden som kan skaffe kommunismen sikkert fotfeste. Når alle borgere, bønder og arbeidere er like fattige og uten håp, da hyller de gjerne Lenin og Marx for å

— Er det etter Deres mening ingen mulighet for samarbeid mellom den kommunistiske og ikke-kommunistiske verden?

— Jo, det finnes én form. Den heter underkastelse. Vi har sett det i Polen, hvor sosialistene til å begynne med forsøkte å bevare sin uavhengighet. Professor Grabski som vendte tilbake til Polen sammen med meg, gikk inn for samarbeid med kommunistene. Men han ville ikke bøye seg for dem, og derfor måtte han gå. I dag har sosialistene intet å si lenger.

— Har Deres arbeid i Polen vært helt forgjeves?

— Jeg vendte tilbake til Polen fast besluttet på å arbeide for et godt forhold med Sovjet-Russland. Jeg aksepterte uten forbehold russernes territoriale krav, og det rådet full enighet mellom alle partier om den nye vestgrense. Men det var ikke nok. Det første varsel fikk jeg tre dager etter min hjemkomst da to av mine partifeller ble skutt i Krakow. Siden gikk det slag i slag. Men vi ga ikke opp, for vi håpet fornuften ville seire. Da valgene kom og vårt parti som utvilsomt ville ha fått 60 prosent av alle mandater, ble satt utenfor med fusk og terror, ble det imidlertid klart for oss at demokratiet i Polen enda en gang måtte gå i vinterhi.

Heltene fra kampen mot tyskerne ryddet av veien.

Men landet er vel organisert i dag. De nye herrer har på en skammelig måte ryddet av veien de fleste av våre heltene fra motstandskampen mot tyskerne. Men ti nye har tatt plassen etter hver av de falne. Var det frie valg i Polen i dag, ville kommunistblokken ikke få mer en høyst fem prosent av stemmene. Det polske folk higer etter frihet, og grobunnen for et sunt demokrati forberedes i skyggen av politispionene.

vi
la
hr
er
M
de
ut
du
U
n
h
vi
ri
ik
re
h
c
e
f
s
r
t

Kolajczyk's hjemmehætte polske smaker. På veien spørker det lystig i store vedkubber.

— Hva mener De om den videre utvikling bak jernteppet, spør jeg Mikolajczyk.

— Etter de erfaringer jeg har gjort i løpet av to og et halvt år i Polen, er jeg overbevist om at Kreml har til hensikt å tilintetgjøre alt som smaker av demokrati. Og det er en farlig illusjon å tro at denne prosess vil stanse med den kommunistiske ensretting i de områder som Sovjet-Russland direkte og indirekte behersker. Demokratiet i hele verden er truet. Lykkes det kommunistene å slukke den frihetsflamme som ennå blusser i alle landene i Øst-Europa, så begynner straks etappe nummer to.

Folk i Vest-Europa er ikke på det rene med kommunistenes taktikk og arbeidsmetoder, sier Mikolajczyk. Man tror det bare dreier seg om å forby politisk virksomhet og undertrykke folket med terror og hemmelig politi. Det er bare begynnelsen. Det er en alminnelig senkning av levestandarden som kan skaffe kommunismen sikkert fotfeste. Når alle borgere, bønder og arbeidere er like fattige og uten håp, da hyller de gjerne Lenin og Marx for å få sitt daglige brød. Velstand og lykke er kommunistenes verste fiender, og det er velstanden og lykken som nu utryddes.

— Tror De forholdene i Øst-Europa vil bli drøftet i utenriksministerrådet?

— Det går jeg ut fra, men jeg ventet ingen hurtig bedring i Polens skjebne. Kan Vest-Europa komme på føttene igjen, vil situasjonen bli en annen. Ingen vet det bedre enn kommunistene. Derfor vil de med alle sine ressurser forsøke å hindre det. Derfor motarbeider de Marshall-planen, og det er med dette formål for øye. Komminform ble dannet. Jeg vet fra pålitelig hold at man først hadde planlagt å danne en panslavisk organisasjon som ville bety en sterkere appell til de slaviske folkene utenfor Sovjet-Russland. Men ønsket om å motarbeide gjenreisningen i Vest-Europa foranlediget en forandring av planene.

— Har deres arbeid i Polen vært helt forgjeves?

— Jeg vendte tilbake til Polen fast besluttet på å arbeide for et godt forhold med Sovjet-Russland. Jeg aksepterte uten forbehold russernes territoriale krav, og det rådet full enighet mellom alle partier om den nye vestgrense. Men det var ikke nok. Det første varsel fikk jeg tre dager etter min hjemkomst da to av mine partifeller ble skutt i Krakow. Siden gikk det slag i slag. Men vi ga ikke opp, for vi håpet fornuften ville seire. Da valgene kom og vårt parti som utvilsomt ville ha fått 60 prosent av alle mandater, ble satt utenfor med fusk og terror, ble det imidlertid klart for oss at demokratiet i Polen enda en gang måtte gå i vinterhi.

Heltene fra kampen mot tyskerne ryddet av veien.

Men landet er vel organisert i dag. De nye herrer har på en skammelig måte ryddet av veien de fleste av våre helter fra motstandskampen mot tyskerne. Men ti nye har tatt plassen etter hver av de falne. Var det frie valg i Polen i dag, ville kommunistblokken ikke få mer enn høyst fem prosent av stemmene. Det polske folk higer etter frihet, og grobunnen for et sunt demokrati forberedes i skyggen av politispionene.

Jeg vet kommunistene både i Warszawa og Moskva allerede sier at «kapitalisten Mikolajczyk er flyktet til Wall Street for å få sine kapitalistvenner til å begynne en ny krig, så reaksjonære krefter kan komme til makten i Polen». Men intet er meg fjernere enn å arbeide for en ny krig. Jeg forlot Polen for å hindre en borgerkrig, og jeg er ikke kommet hit for å planlegge en verdenskrig. Kapitalisten Mikolajczyk, sier den bredskuldrede polske bonden smilende, er tilfeldigvis sønn av en lutfattig landbruksarbeider og er tilfeldigvis selv også uten penger. Han bekjempet tilfeldigvis nazisme og reaksjon lenge før Stalin og Ribbentrop omfavnet hverandre. Av den grunn har han tid til å vente. Demokratiet i Polen vil bli båret fram, ikke av ruinene etter nye armeer, men av ruinene etter en ny totalitär fiasko.

— Hva vet De om russernes Tysklands-politikk?

— Jeg vet mer om det enn jeg nu kan si. Men jeg vil gi Dem et eksempel som jeg tror gir Dem svaret bedre enn noen dokumentasjon.

Under en biltur kort før min avreise fra Polen stanset min bil ved en planovergang hvor et tog med hjemvendende tyske krigsfanger fra Russland langsomt passerte. På alle vognene hang det store bilder av Hitler og det tredje demokrati i Tyskland. Soldatene hang ut av vinduene. De ropte nedsettende ord om Polen og «Leve Russland» og «Leve Tyskland», «Leve demokratiet». Det var mange hundre tyskere og bare fem russiske vakter. Mer var ikke nødvendig, for disse tyskerne hadde gått i skole. Hundretusener av riktig «demokratiserte» tyskere sendes etterhvert hjem fra Russland.

Sammen med Mikolajczyk i dag var den berømte leder av opprøret i Warszawa, general Bor — en av de tallrike polske helter som er fordrevet av fedrelandet.

«Det verste av det hele», sier Mikolajczyk med sorg i stemmen, «er at det polske folk brenner av lyst etter å bygge opp landet igjen, for å gjøre det rikt og lykkelig. Men det får ikke lov. Maskinene går østover. Det er armod og nød kommunistene vil ha, for da først får de flere kommunister.»

— Hvordan føles det å være i et fritt land igjen? lyder mitt første spørsmål til mannen som mer enn noen annen utgjør den ulykkelige nasjons håp.

— Jeg gleder meg naturligvis over å kunne kjempe videre i frihet for mitt folk, sier Mikolajczyk, idet hans øyne fester seg ved det røde veggteppe med den polske ørn brodert i hvitt. Men jeg kunne aldri føle fysisk frykt i Polen heller. For jeg var jo omgitt av venner hvor jeg gikk. I grunnen synes jeg litt

vi
la
hi
er
M
de
ut
di
U
r
h
vi
ri
ik
tr
b
c
e
g
t
s
r
i

det. (Mikolajczyk har vært i Polen i 1945)

synd på diktatoren i Warszawa. De våger aldri å spasere omkring blant arbeidere og bønder, for de har ingen venner. De må lide under den ufrihet og terror de har lagt over Polen.

En hilsen til Norge.

Mikolajczyk ber om å få sende en hilsen til Norge. Han hadde atskillig motstandsbegyngelsen under krigen, og sier han «nordmennene er læremestere i demokrati. Jeg er sikker på at alle norske demokrater fra sosialister til konservative står på vår side — på demokratets side — i dag, og deler mitt håp om at det til sist vil gry av dag-over Polen og de andre underkuede land i Øst-Europa».

Idet jeg forlater familien Mikolajczyk i deres hyggelige lille hjem i Vista Way bærer menn fra BBC sine apparater inn i hagen for å arrangere en sending til hele verden fra den celebre gjest som kommer fra mørket bak jernteppet. Utensor står kvinner og menn og venter på å komme inn. Valfarten til Kenton vil ikke være slutt med det første. Men de nyankomne gjester må vente til den firskårne bonden med de rolige, livlige blå øyne har vært en tur i kjøkkenet, hvor lunsj-bordet står dekket.

«Det skal ikke vare lenge», trøster Mikolajczyk. Han liker ikke å la folk vente. Sto det til ham alene, skulle ikke ventetiden for det polske folk bli lang heller.

Ottawa, 4. november.

(NTB. fra Reuter.) Polens tidligere minister i Canada, dr. Alfred Fiderkiewicz, er flyktet fra Warszawa og er nu underveis til De forente stater, hevdes det i polske kretser i Ottawa. Fiderkiewicz kom seg fram til Italia, hvor han fikk skipseilighet til De forente stater. Han ble kalt hjem til Warszawa for seks måneder siden. Meldingen om Fiderkiewicz' flukt er ennå ikke bekreftet.